

АКТУАЛЬНІ ПАРАДИГМИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ

У статті розглянуто поняття «науковий текст», його організацію. Виокремлено критерії визначення цілого тексту як одиниці спілкування. Охарактеризовано основні підходи до аналізу наукового тексту. Визначено основні аспекти дослідження наукового тексту. Обґрунтовано погляди багатьох українських та зарубіжних учених щодо розуміння тексту як рівня мовної системи.

Ключові слова: науковий текст, організація тексту, мовна системність, мовна організація тексту, комунікативна ситуація, екстралінгвальні чинники.

Постановка наукової проблеми та її значення. Мовостиль ученого як результат комунікативно-пізнавальної діяльності має усну та писемну текстову форми вияву. Створюючи текст, автор розраховує на певний тип його сприймання і розуміння. Виклад потрібної інформації автор оформлює так, щоб зробити її максимально доступною, при цьому виявляючи своє ставлення до предмета й ступінь інформованості, що й формує логіко-комунікативний і модальний план тексту, з якого виходить адресат, намагаючись зрозуміти його, узяти для себе певну інформацію, нові знання.

Текст є одиницею писемної мови, яка обслуговує кількісно невизначену аудиторію, тому труднощі мовного спілкування, на думку О. М. Пешковського, зростають із зростанням кількості тих, хто спілкується, і досягають максимуму, тому поняття тексту у лінгвістиці завжди залишається одним із найменш розроблених, що й зумовлює важливість пропонованого дослідження. Сьогодні ситуація в лінгвістиці (і науках, які вивчають мову людини у процесі її діяльності та спілкуванні) свідчить, що дослідники часто запозичують певні поняття, визначення, підходи й іноді об'єднують їх без потрібних уточнень, тому особливо актуалізується питання про різні рівні лінгвістичного дослідження в межах динамічної (функціональної) теорії мови.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питанням дослідження тексту займалися вітчизняні та зарубіжні вчені. Вивчення тексту здійснюється лінгвістикою тексту (Тураєва, 1994), стилістикою тексту (Одинцов, 1980; Солганик, 2006), граматикую тексту (Москальська, 1981), комунікативною

лінгвістикою (Гвенцадзе, 1986) і теорією тексту (Валгіна, 2003). Наявність цих напрямків, по суті, свідчить не просто про інтерес до тексту, а й про труднощі цього лінгвістичного феномену; зміщення фокусу розгляду тексту приводить до значних змін в його інтерпретації. Зокрема, проблема мови наукових текстів частково розглядається у працях таких німецьких мовознавців, як Л. Вейсгербер, Л. Макензен, К. Корн, Е. Кельвель, а також у працях Р. Якобсона, А. Мартіне, Ш. Баллі.

Мета і завдання статті – розглянути актуальні парадигми дослідження наукового тексту, визначити головні чинники, які впливають на формування наукового тексту.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Будь-який текст – це мисленнєво-мовне утворення. Реалізуючи комунікативне завдання, автор свідомо організовує текст. Науковий текст порівняно з іншими має певні особливості, пояснення яким можна знайти, аналізуючи синкретично автора і адресата цього тексту.

Передусім з'ясуємо поняття «науковий текст». Спеціальне вивчення наукової мови почалося у 60-ті роки і пов'язане з науковими працями М. Кожиної, А. Васильєвої, М. Котюрової та ін. Вони орієнтувалися на визначення специфіки наукового стилю, його об'єктивних характеристик і відмінностей від інших стилів мовлення, виявлення екстралінгвістичних чинників, які впливають на формування наукових текстів і їхніх стильових рис. Згодом досліджувалися проблеми мовної системності наукового стилю – особливості функціонування мовних одиниць усіх рівнів, внаслідок чого було доведено, що реалізація суттєвих рис наукової мови (об'єктивності, логічності, узагальнення, понятійності, точності) досягається саме мовною системністю. Принцип системності і функціональності під час аналізу мови визначив сутність підходу до вивчення наукових текстів.

Особлива організація тексту співвідноситься, за М. М. Кожиною, з мовною системністю. Мовна системність властива цілому твору і може бути визначена і структурована лише в цілому тексті, якому властиве

підпорядкування єдиному організуючому центру – суб'єкту пізнавальної діяльності (у науковому тексті). Важливо, що системна організація цілого тексту пронизує всю текстову тканину твору, причому стилістично значущими виявляються всі мовні засоби, залучені в цю текстову організацію [6, с. 35].

Поглиблене дослідження наукового стилю здійснювалося в таких аспектах: проблема жанрів / типів наукового тексту (Л. Іванов, О. Кудасова), міжстильова і міжжанрова взаємодія (В. Салімовський, О. Лаптева); експресивність та діалогічність наукової мови (Н. Мілованова, М. Кожина, Т. Михайлюк, Л. Славгородська). У працях М. Н. Кожині активно досліджувалося поняття функціонально-семантичної категорії.

На думку В. Чернявської, текст «завжди співвідноситься з комунікативною ситуацією та її антропоцентрами: автором і адресатом, суб'єктом мовлення і його партнером/-ами комунікації» [13, с.12]. Усі мовні одиниці, які використані у тексті, беруть участь у створенні комунікативної ситуації і відбираються автором тексту свідомо. У своїх працях О. Гончарова зазначає, що «створюючи текст як цілісну смислову і мовленнєву структуру, кожний мовленнєвий суб'єкт знаходить потрібні елементи в мові, які включаються в текст не як цілісна структура, а фрагментарно, окремими елементами, які мовець добирає відповідно до потреби повідомлення і спілкування... Входячи до структурно-смислового цілого, головні номінативні і комунікативні одиниці системи мови слово і речення перетворюються в «текстослова» і «тексторечення», у семантиці і синтактиці яких поєднуються характеристики, що походять від системи мови і «системи тексту» [2, с.12]. Закономірно, що семантика «текстослів» може значно відрізнитися від семантики ізольованих слів, і лише в тексті, осмислюючись, слово актуалізує своє значення.

Найбільш поширене в лінгвістиці розуміння тексту як рівня мовної системи не можна вважати загальноприйнятим. Таку позицію критикує А. І. Новіков, який вважає, що «якщо визнати текст мовною одиницею, то він повинен мати формальні ознаки інших мовних одиниць – дискретних утворень.

Тому повинні бути знайдені об'єктивні критерії визначення меж тексту. Однак у літературі, по-перше, текст розуміється і як речення-висловлювання, і як надфразова єдність, і їх сукупність. По-друге, така істотна ознака власне текстових одиниць (більших, ніж речення), як наявність смислової єдності, є надто незначним критерієм, заснованим на інтуїції дослідника» [7, с.15].

Ураховуючи складність визначення меж текстових одиниць і текстового рівня як рівня мовної системи, існує цілком обґрунтована думка про те, що «можна говорити не про структуру цілого тексту, а лише про структуру відрізків всередині нього» [11, с.27].

Відзначаючи труднощі граматичного підходу до визначення меж тексту, Г. В. Колшанський пропонує опиратися на комунікативні параметри тексту, пов'язані з його інформативною та смисловою стороною. Звертаючись до наукового тексту як цілого, неможливо не враховувати комунікативних параметрів – концепції, мети спілкування, фонду знань, суб'єкта, адресата тощо, а на поверхневому рівні – текстової організації, композиції, принципів і прийомів розгортання тексту, що визначають якісну своєрідність цілого наукового тексту як одиниці комунікації.

Критеріями визначення цілого тексту як одиниці спілкування є такі: *семантичний* (трактування семантики тексту [7, 1983], *комунікативно-інформативний* (у плані реалізації задуму автора з метою досягнення ефективності спілкування), *функціонально-стилістичний*, що враховує цілісність єдності форми і змісту. Очевидно, що ці критерії опираються на системну єдність власне мовної сторони тексту і його екстралінгвістичної основи, тобто сторони немовної [6]. Крім того, на думку М. М. Кожині [4], можна говорити і про критерії стереотипності/новизни: з одного боку, використання готових засобів мовної системи і відомий автоматизм при їх вживанні, з іншого – усвідомлений і цілеспрямований вибір засобів із мовної системи, а також творче формування нових термінованих понять і конструювання тексту. Співвіднесення тексту з цим критерієм дозволяє висвітлити ступінь новизни як сутність властивості наукового знання.

Застосування критеріїв визначення цілого тексту приводить до висновку, що саме в цілому тексті відбувається перебудова статичної мови в динаміку мови, тобто комунікативні можливості мови починають перетворюватися на реальність функціонування.

Отже, при вивченні тексту необхідний вихід за межі окремого висловлювання в цілий текст (вір) – вихід, який пов'язаний із якісно іншим поглядом на текст, коли одних лише мовних знань недостатньо для пояснення багатьох істотних сторін тексту.

Відмінності між поняттями текст і цілий текст зумовлені пізнавальним підходом до формування цих понять: для трактування тексту цілком достатньо лінгвістичної інтерпретації. Сутність цілого тексту може бути визначена і пояснена лише на екстралінгвістичній основі. Для виробництва і розуміння цілого тексту недостатньо знання системи мови, оскільки «знання значень мовних одиниць ще не означає умінь оперувати ними у тексті, підкоряючись комунікативно-пізнавальним цілям» [3, с.134].

Мовна організація тексту зумовлена його екстралінгвістичною основою – змістом і широким комунікативним контекстом. Справжній зміст текстових компонентів може бути зрозумілий у контексті не тільки цілого твору, але – ширше – сфери наукового знання.

Своєрідність функціональної стилістики як синтезуючої науки полягає у принциповій багатоаспектності аналізу тексту, що виходить за межі мови в широкий контекст його реального використання. Таким широким контекстом наукової мови, або її екстралінгвістичної основи, є комунікативно-пізнавальна діяльність не тільки автора, а й наукового співтовариства в цілому. У науковому тексті представлена мовна система, зміст якої – наукове знання – об'єднується функціонально на науково-пізнавальній основі. Водночас контекст може бути актуальним для тлумачення тексту не «повністю», а вибірково – як сукупність тих чи інших чинників, найбільш значущих для предмета дослідження.

Діяльнісний підхід до аналізу тексту дозволяє конкретизувати єдність тексту і його широкого контексту. Цей широкий, але водночас і мінімальний контекст можна представити у вигляді моделі пізнавально-комунікативної діяльності – моделі, що включає автора і читача як суб'єктів пізнавальної діяльності (у відношенні до об'єкта) і комунікації, а також текст.

Науковий текст створюється під впливом ряду екстралінгвальних чинників. Термін «екстралінгвальний» досить умовний: оскільки йдеться про функціональну природу мови, то це поняття набуває власне лінгвістичної значущості.

Установити головні екстралінгвальні чинники і об'єднати їх у необхідний і достатній комплекс як основу формування тексту дозволяє діяльнісний підхід до аналізу наукового тексту (А. Н. Васильєва), у якому виражено знання як продукт пізнавальної діяльності суб'єкта стосовно об'єкта. Цей підхід дозволяє конкретизувати єдність тексту і його широкого контексту. Йдеться про поняття діяльності на відміну від поняття пізнавального відношення, що передбачає «чисте», абсолютно незацікавлене і безпристрасне вивчення наявного об'єкта.

У сучасній лінгвістиці науковий стиль вивчається з позицій функціонального підходу в синхронічному і діахронічному аспектах (Р. С. Алікаєв, О. О. Баженова, М. П. Брандес, А. М. Васильєва, М. М. Кожина, М. П. Котюрова, Н. М. Ларіюхіна, О. Д. Митрофанова, Н. М. Разінкіна, Н. К. Рябцева, О. Я. Шайкевич та ін.).

Сьогодні у лінгвістиці існує комплекс стильових засобів, які створюють специфіку мовної організації наукового тексту (О. О. Баженова, А. М. Васильєва, М. М. Кожина, М. П. Котюрова, Н. В. Кириченко, В. О. Салімовський, Т. Б. Трошева та ін.). Створено моделі цілісного наукового тексту, що визначає специфіку організації мовних одиниць дотекстового і текстового рівнів (О. О. Баженова, М. П. Котюрова). Суб'єкт наукової діяльності виступає екстралінгвальним чинником, який сукупністю індивідуальних та соціальних рис визначає специфіку наукового тексту (Н. С. Болотнова, Л. М. Лапп, М. П. Котюрова, С. В. Гричин та ін.). У науковій

сфері охарактеризовано текстові параметри наукового тексту з врахуванням екстралінгвальних чинників, що їх зумовлюють (І. Р. Гальперін, Л. Р. Дускаєва, Т. В. Матвєєва, М. П. Котюрова, М. М. Кожина, Т. М. Плюскіна, Т. Б. Трошева).

Вивчення наукового тексту з позицій функціонально-стилістичного підходу є особливо актуальним, оскільки саме в науковому тексті фіксується професійна пізнавальна діяльність ученого. Аналіз наукового тексту передбачає розуміння його змісту з врахуванням комунікативно-пізнавальної специфіки [5, с.45]. Мета наукового тексту – внесок у наукову картину світу, носієм якої виступає адресат. Наукова картина світу, на думку О. О. Селіванової, – це система знань, що синтезує теоретичний доробок зі знаннями світоглядного характеру як результатом цілісного узагальнення пізнавального досвіду людства [8, с. 491]. Тому адресат наукового тексту – це не просто читач і спостерігач, а партнер і співмислитель, оскільки для наукового спілкування потрібне взаєморозуміння, про це ми можемо стверджувати, розглядаючи науковий текст з позицій М. М. Бахтіна як комунікативно-спрямований діалог науковців на пошук і опис невідомих знань.

Функціонально-стильовий підхід пов'язаний із вивченням текстів, які фіксують наукову мову, що забезпечує писемну комунікацію за допомогою наукового функціонального стилю у сфері науково пізнавальної діяльності вчених.

Науковий функціональний стиль – це історично складений, суспільно усвідомлений тип функціонування мови, що має свою мовну системність, який склався в результаті реалізації конструктивного принципу відкритої, послідовної, підкресленої логічності мови (А. Н. Васильєва, М. М. Кожина).

На сучасному етапі вивчення наукової мови викликає особливий інтерес синергетичний підхід (В. Т. Волов, Д. Ф. Китаєв) до розгляду процесів мислення, репрезентованих у науковому тексті. Не можна не погодитися з думкою В. Т. Волова і Д. Ф. Китаєва, які цілеспрямовано звернулися до трансформації принципів та законів синергетики стосовно гуманітарних наук і

вважають, що «оскільки синергетика оперує поняттями і апаратом, розвиненим у рамках природничих наук, ученим-гуманітаріям...зовсім не просто розібратися в сукупності її ідей і уявлень» [1, с.7].

Зауважимо, що синергетичний підхід дозволяє обґрунтувати вибір одиниці аналізу наукового тексту, зміст якого цілком можна розуміти як складну нелінійну та відкриту систему.

У синергетичному осмисленні йдеться про значущість саме хаотичних явищ, із якими має справу дослідник у процесі науково-пізнавальної діяльності.

Складність вивчення проблеми мовної індивідуальності вченого значною мірою пов'язана з тим, що невідомим є поділ між стереотипним, тобто загальномовним/загальнотекстовим, та індивідуальним використанням мовних одиниць і категорій.

Особливості текстової комунікації в науковій сфері досліджуваного періоду знайшли відображення саме в її діалогічному характері. Саме комунікативна спрямованість наукового тексту визначає його діалогічний характер. Дослідженню проблем, пов'язаних з теорією діалогу, присвятили свої праці М. М. Бахтін, Л. В. Щерба, Л. П. Якубинський, Е. Д. Поліванов, В. В. Виноградов та ін.

Струнку діалогічну концепцію гуманітарного пізнання створив російський філософ і філолог М. М. Бахтін. Він наголошує на діалогічній природі свідомості, вбачає витoki діалогізму в методі Сократа, відомого як «сократичний діалог». На думку сучасних українських дослідників, повністю монологічних текстів не існує, а діалогічність є найважливішою характеристикою тексту як модель взаємодії автора і читача [12]. Діалогічність тексту тісно пов'язана з такими його характеристиками як осмисленість, комунікативність і персоніфікованість. Діалогічність сучасного наукового тексту охоплює і взаємодію різних смислових позицій у самому тексті, і його спрямованість на адресата та передбачення його реакцій.

У межах наукової комунікації спрямованість на адресата – неодмінна властивість наукового тексту, яка виявляється на основі принципів діалогу

(Арнольд, 1995; Бахтін, 1979; Богін, 1989). У науковій комунікації спрямованість на адресата втілюється в різних формах і залежить від людського чинника. Вона може розглядатися як один із проявів авторської присутності (Большакова, 1998; Гончарова, 1989), як зіткнення в тексті точок зору автора і читача (Котюрова, 1996), а також як включена в текст програма його інтерпретації передбачуваним читачем (Фадєєва, 1998).

Цей активний двосторонній процес взаємодії автора і читача змушує автора тексту постійно орієнтуватися на адресата як у доборі мовного матеріалу, так і у побудові мови.

Отже, в адресованості тексту опредметнюються і уявлення про прогнозованого читача наукового тексту, і специфіка інтерпретаційної програми, зумовленої екстралінгвістичними особливостями спеціальної наукової комунікації. Ця програма здійснюється за допомогою системи лінгвістичних засобів і способів творення текстів певної функціональної спрямованості. Адресованість наукового тексту розглядається як найважливіший параметр текстовості наукових творів (Дрідзе, 1976; Калашникова, 1998; Лаврентьєва, 1993; Михайлик, 1991; Харченко, Глушкова, 1990).

Діалогічна природа тексту в аналізованих науково-економічних працях Івана Франка виражається за допомогою таких мовних засобів:

1. Питальні речення (у тому числі риторичні запитання) і комплекс питання-відповідь: *«Се що таке? – думаєш собі, прочитавши ті слова. – Мільйон ринських не потрібний у фонді індемнізаційнім?»* (9, с. 118).
2. Чужа мова у формі безпосередніх цитувань: *«Га, із сею думкою нараз мов блискає тобі в голові, і ти мовиш сам до себе: «Так ось воно як! Ось, о що нашим лібералам ходить!»* (9, с. 118).
3. Непряма мова як переказ чужої думки: *«Комісія, вибрана в тій цілі з відпоручників усіх провінцій, має означити ... спосіб, як би «утворити в тій цілі фонд із джерел дотичної провінції, з котрого фонду виключно на дотичну*

провінцію обчислена в будучім квота індемнізаційна могла би при посередникові уряду бути уморена» (9, с. 97).

4. Імперативи як звертання до читача (наприклад: зауважте, пригадаймо, погляньмо, візьмімо, вернім та ін.): *Погляньмо ж тепер, як виповнює о. Ружицький мудре правило «Self help»* (9, с. 398); ... *візьмім, приміром, столяра; він і гиблює, і ріже, і довбає, і клеїть, і полірує, і фарбує ...* (9, с. 7).

5. Експресивні засоби, зокрема емоційна та оцінна лексика, розмовна лексика, образні засоби (метафори, епітети, порівняння, фразеологізми), модальні слова, інтонаційно-синтаксичні засоби, наприклад окличні речення: *І се, зауважте, спадає по найбільшій часті (принаймні 60%) на найбільшніх людей в громаді і на дітей! Нічого сказати, гарно при такім порядку зможеться «культура крайова»!* (9, с. 84-85).

6. Вставні і вставлені слова, конструкції у їхніх різних функціях – уточнювальній, пояснювальній, вказівній, оцінній, додаткового повідомлення, які поєднані більш загальною функцією діалогічності: *Певна річ, що спілка така не могла би бути заключена ані на рік, ані на два, але щонайменше на 10 літ або й ще на довший речинець...* (10, с. 180).

Отже, активне використання мовних засобів, що забезпечують діалогічність наукового тексту, його адресованість до читача – одна з найважливіших умов ефективного формування текстотвірної компетентності останнього.

Окрім діалогічності, особливу увагу при розгляді наукового тексту як функціонально-стилістичної єдності привертають такі функціональні властивості, як експресивність, оцінність та ін. У науковому тексті характерним є використання абстрактної лексики (зокрема – термінології), емоційно нейтральних одиниць, коментуючих елементів, кліше тощо для досягнення точності, однозначності, логічності викладу. Чітка логічність і своєрідна «сухість» наукової мови не виключає використання емоційно-експресивних засобів мови. Сучасні мовознавці (Г. М. Дядюра, М. П. Котюрова) стверджують, що у формуванні наукової думки бере участь і логічне, й образне

мислення, лише в науковому тексті образність спрямована насамперед на інтелект читача, а вже потім – на його емоційну сферу, й інформує не лише про об'єкт, але й суб'єкт пізнання.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, завдяки особливій організації текст твору перестає бути чисто лінгвістичним феноменом, не втрачаючи водночас зв'язку з мовною системою. Мовна організація тексту зумовлена його екстралінгвістичною основою – змістом і широким комунікативним контекстом.

Описуючи комунікативні властивості наукового тексту, необхідно враховувати, що головна мета науки – передання знань. Адресату, щоб сприйняти інформацію передусім потрібно зрозуміти її та інтерпретувати відповідно до свого рівня знань. Тому будь-який текст за своєю екстралінгвістичною природою з самого початку діалогічний і спрямований на те, щоб можна було розшифрувати те, що було досягнуто на попередньому етапі розвитку.

Джерела та література

1. Волов Т. В. Синергетика как базовая методология гуманитариев XXI века [Текст] / В. Т. Волов, Д. Ф. Китаев. – Самара: СНЦ РАН, 2005. – 275 с.
2. Гончарова Е. А. Ещё раз о стиле как научном объекте современного языкознания / Е. А. Гончарова // Текст – Дискурс – Стилль. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2003. – 192 с.
3. Дридзе Т. М. Язык и социальная психология / Т. М. Дридзе. – М.: Высш. шк., 1980. – 224 с.
4. Кожина М. Н. Целый текст как объект стилистики текста / М. Н. Кожина // Stylistyka. – Opole, 1996. – №4.
5. Котюрова М. П. Функционально-стилистический анализ научного текста / М. П. Котюрова // Речевое общение. –1997. – Вып. 5 (5). – С. 44-47.
6. Котюрова М. П. Стилистика научной речи (учеб. пособие для студентов выш. проф. образования) / М. П. Котюрова. – М.: Академия, 2010. – 240 с.
7. Новиков А. И. Семантика текста и ее формализация / А. И. Новиков. – М.: Наука, 1983. – 214 с.

8. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля – К, 2010. – 844 с.
9. Франко І. Економічні праці (1878-1887) / І. Франко. – Том 44. – Книга 1. // Зібрання творів у п'ятдесяти томах: наукові праці. – Томи 44 – 47. – К.: Наукова думка, 1984. – 767 с.
10. Франко І. Економічні праці (1878-1887) / І. Франко. – Том 44. – Книга 2. // Зібрання творів у п'ятдесяти томах: наукові праці. – Томи 44 – 47. – К.: Наукова думка, 1984. – 694 с.
11. Фридман Л. Г. Грамматические проблемы лингвистики текста: автореф. дисс. д-ра филол. наук / Л. Г. Фридман. – Л., 1979. – 52 с.
12. Чепелева Н. В., Федченко Н. П., Яковенко Л. Ф. Диалогическое взаимодействие автора и читателя посредством печатного текста // Актуальні проблеми психології: Психологічна герменевтика / За ред. Н. В. Чепелевої. – К.: Міленіум, 2006. – Том 2, вип. 4. – С. 107 – 116.
13. Чернявская В. Е. Интерпретация научного текста: учебное пособие / В. Е. Чернявская. – изд. 2-е. – М.: КомКнига, 2005. – 128 с.

Высоцкая Зоряна. Актуальные парадигмы исследования научного текста. В статье рассмотрено понятие «научный текст», его организация. Выделены критерии определения целого текста как единицы общения. Охарактеризованы основные подходы к анализу научного текста. Определены основные аспекты исследования научного текста. Обоснованы взгляды многих украинских и зарубежных ученых на понимание текста как уровня языковой системы. Раскрыты особенности познавательного подхода к анализу текста. Актуализирована роль функционально-стилистического подхода к изучению научного текста, синергетического подхода к рассмотрению процессов мышления, представленных в научном тексте. Определены средства выражения диалогической природы текста.

Ключевые слова: научный текст, организация текста, языковая системность, языковая организация текста, коммуникативная ситуация, экстралингвистические факторы.

Visotska Zoryana. Actual paradigms of research of scientific text. A concept "Scientific text", his organization, is considered in the article. The criteria of determination of whole text as units of communication are distinguished. The basic going of the analysis of scientific text is described. The basic aspects of research of scientific text are certain. The looks of many Ukrainian and foreign scientists are reasonable to understanding of text as a level of the language system. The features of the cognitive going are exposed near the analysis of text. The role of the functionally-stylistic going is distinguished near the study of scientific text, synergetics going near consideration of the thinking processes presented in scientific text. Facilities of expression of dialogic nature of text are certain.

Keywords: scientific text, organization of text, language system, language organization of text, communicative situation.